

Remissvar: Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige – slutbetänkande av utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor (SOU 2018:78)

Sammanfattning:

- Forte instämmer i utredningens allmänna anda att stödja lärosätens och forskares internationella samverkan
- Forte ser gärna att finansiärernas roll hade lyfts fram tydligare och att särskilda medel avsätts för forskningsrådets internationella samarbete.
- Förslagen om att tydliggöra omvärldsbevakning och -analys bör införas även i Fortes och andra finansiärers instruktioner, inte bara i Vetenskapsrådets och Vinnovas.
- Forte tillstyrker förslaget om en mer kraftfull organisation med utlandskontor, och menar att alla finansiärer måste ha nära kontakt med den plattform som ska utgöra nav i denna nya organisation.
- Forte instämmer i att migrationsverkets rutiner och bostadsmarknaden måste förbättras för att göra Sverige mer attraktivt för utländska forskare och studenter.

Bedömning

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) har under senare år på olika sätt främjat internationellt utbyte i rådets arbete. Vi har en policy som tydliggörs i alla våra utlysningar om forskningsmedel. Den innebär att vi välkomnar internationellt samarbete, och att delar av den forskning vi finansierar kan genomföras i andra länder, och i samverkan med lärosäten i andra länder, men att de medel vi förmedlar måste hanteras av svenskt lärosäte eller forskningsinstitution. Vi deltar aktivt i olika former av EU-samarbete och har bi- och multilaterala samarbeten med flera länder utanför Europa.

Forte ser därför positivt på utredningens allmänna inriktning och menar att förslagen i sin helhet bör kunna främja ökad internationalisering av forskning och utbildning i Sverige.

Utredningen belyser i mycket begränsad omfattning forskningsfinansiärernas roll för internationaliseringsarbetet. Fortes arbete med dessa frågor har visat att finansiärerna har stora möjligheter att påverka i vad mån forskare kan delta i internationellt samarbete. Forskningsfinansiärer får prioritera mellan olika typer av insatser, både när det gäller hur vi fördelar medel, och hur vi prioriterar vår egen personals engagemang i olika internationella fora.

Regeringen har i myndigheternas instruktioner givit riktlinjer om att vi ska främja och ta initiativ till forskningssamarbete och erfarenhetsutbyte internationellt, inom EU och i internationella forskningsprogram. I den mån regeringen önskar mer kraftfull satsning på internationellt samarbete krävs tydligare instruktioner och budget för det. För ett litet forskningsråd som Forte är det svårt att avsätta de personalresurser vi skulle vilja för många internationella samarbeten där man efterfrågat vårt deltagande.

Forskningsfinansiärernas roll nämns framförallt i avsnittet om ökad omvärldsbevakning och i avsnittet om samordning av myndigheter. Man föreslår en plattform för internationalisering, där Vetenskapsrådet och Vinnova ingår i styrgruppen, liksom en representant för andra forskningsfinansiärer. Forte nämns som en av dessa. Det är rimligt att de större finansiärerna har plats i styrgruppen, men det är angeläget att en tydlig kontaktyta skapas mellan plattformen och övriga aktörer, som illustreras på sid 159. Forte ser därför positivt på att forskningsfinansiärernas internationella samordningsfunktion, Intsam, ingår i plattformens struktur.

När det gäller omvärldsbevakning föreslås att uppdrag att stödja internationalisering genom omvärldsbevakning och omvärldsanalys förs in i instruktionerna för bl.a. Vetenskapsrådet och Vinnova. Forte menar att omvärldsbevakning för att stödja internationalisering också bör införas i även de mindre forskningsrådets instruktioner. Exempelvis har tydliga instruktioner om internationell utblick givits i uppdragen att genomföra tioåriga forskningsstrategiska satsningar. Det är rimligt att samtliga statliga forskningsråd, dvs även Forte och Formas, ges det föreslagna uppdraget i sina instruktioner.

Utredningens mest konkreta förslag är tillskapande av en plattform för internationalisering som på sikt även utgör ett nav i en ny organisation av utlandskontor. Dels förstärks de forsknings- och innovationskontor som idag finns vid ambassader, dels skapas ett antal nya utlandskontor, och sammanlagt 40 Mkr föreslås i budgetförstärkning för verksamheten. Svenska institutet får också ett nytt uppdrag och budgettillskott för att marknadsföra Sverige som studiedestination och att stödja den nämnda plattformen.

Utredningen lyfter på ett förtjänstfullt sätt fram två huvudproblem när det gäller internationellt samarbete, och Sveriges möjligheter att ta emot både utlandsstudenter och gästforskare, nämligen migrationsverkets rutiner och bostadsmarknaden. Forte tillstyrker varmt förslagen om att lärosätena genom nya uppgifter och rutiner kan ha smidigare samverkan med migrationsverket så att processen för uppehållstillstånd görs smidigare. Utredningen menar att åtgärder krävs för underlätta tillgång till bostäder, men ger inga tydliga förslag.

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Ethel Forsberg efter föredragning av huvudsekreterare Peter Allebeck.

Ethel Forsberg
Generaldirektör